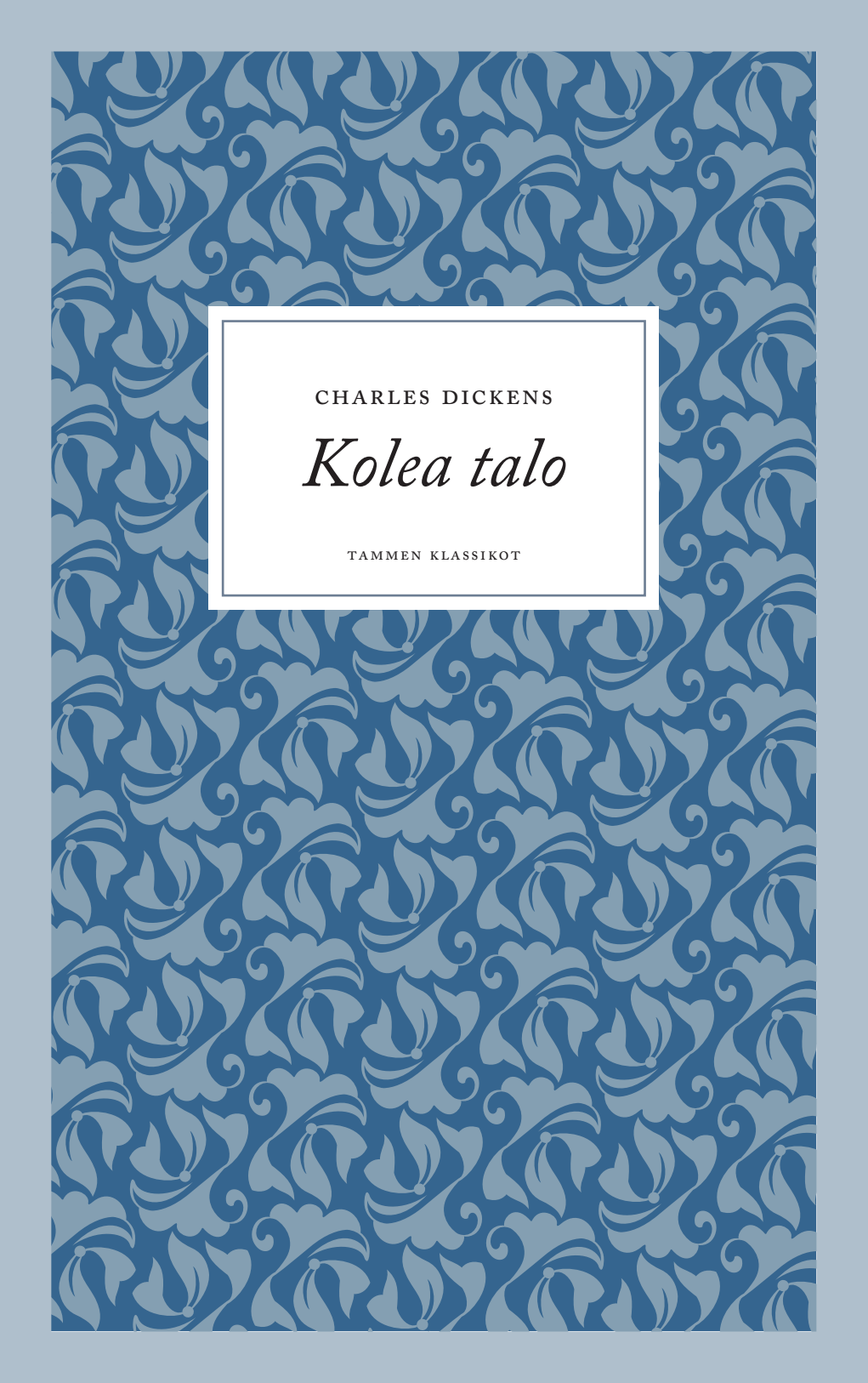

CHARLES DICKENS

Kolea talo

TAMMEN KLASSIKOT

Kolea talo

CHARLES DICKENS

Kolea talo

TAMMEN KLASSIKOT

SUOMENTANUT

KERSTI JUVA

TAMMI

HELSINKI

Suomentaja on saanut tukea Suomen Kulttuurirahastolta.

Shakespearen sonetin suomennos s. 5 on Aale Tynnin.

Englanninkielinen alkuteos *Bleak House* ilmestyi
Isossa-Britanniassa 1852–1853.
Ensimmäinen suomenkielinen painos ilmestyi 2006.

Suomenkielinen laitos © Kersti Juva ja Tammi 2006

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Tammi, Lönnrotinkatu 18, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-7735-6

Painettu EU:ssa
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut tuotevastuu@tammi.fi

ESIPUHE

Eräs kanslerinoikeuden tuomari, jonka uurastusta sen paremmin kuin hänen sadanviidenkymmenen työtoverinsa toimia eivät varjosta min-käänlaiset epäilykset mielenvikaisuudesta, valisti minua kerran ystävällisesti, että itse asiassa kanslerinoikeus, johon jostakin syystä kohdistuu aivan vimmaista epäluuloa (tässä kohden olin huomaavinani tuomarin vilkaisevan minuun päin), on itse asiassa lähes vailla puutteita. Hän myönsi, että asioiden edistysvauhti oli joskus kärsinyt vähäisestä kitkasta, mutta ilmiötä oli liioiteltu ja sen syynä oli vain ja pelkästään ”kansan nuukuus”, se kun on aivan viime aikoihin asti ehdoin tahdoin vastustanut kanslerinoikeuden tuomarien määrän lisäämistä – jota ei ollut tapahtunut sitten – olisiko Richard II:n valtakauden – mutta kuka tahansa kuningas käy.

Vitsi oli minusta niin pohjaton etten sisällyttänyt sitä tähän teokseen, muuten olisin palauttanut sen Keskustelu-Kengen tai herra Vholesin suuhun, joista jommastakummasta se ei voi olla olematta peräisin. Heidän sanomanaan olisin ehkä liittänyt sen Shakespearen sone-tin säkeisiin:

ja siitä miltei luontonikin muuttuu
työn mukaan, niinkuin kädet värjärin;
siis sääli, toivo, että uudistuisin.

Mutta jotta tuo nuuka kansa tietäisi, mitä kaikkea on tehty ja yhä tehdään näissä merkeissä, vakuutan, että kaikki mitä näillä sivuilla on sanottu kanslerinoikeudesta on oleellisin osin totta ja kuuluu totuuden piiriin. Gridleyn juttua ei ole paljonkaan muunneltu ja sen taustalla on puolueettoman miehen julkisuuteen saattama tapaus – tämä mies oli joutunut ammattinsa puolesta seuraamaan vaihe vaiheelta hirvittävän

vääryyden toteutumista. Tätä kirjoitettaessa (elokuussa 1853) käydään yhä oikeutta jutusta, joka on saanut alkunsa lähes kaksikymmentä vuotta sitten, jota on käsitelty yhteen aikaan kolme- tai neljäkymmentä oikeusoppinutta, jonka kulut ovat kohonneet seitsemänkymmeneentuhanteen puntaan, joka on *kuvitteellinen riita-asia* eikä ole tänään sen lähempänä päätepidettä (näin minulle on kerrottu) kuin alkaessaan. Kanslerinoikeudessa viruu myös toinen hyvin tunnettu juttu, jota ei ole vielä saatu päätökseen, joka alkoi ennen viime vuosisadan loppua ja joka on niellyt kuluina enemmän kaksi kertaa seitsemänkymmentätuhatta puntaa. Jos kaipaisin lisää todisteita jutulle JARNDYCE JA JARNDYCE, voisin ripotella niitä näille sivuille roppakaupalla nuukan kansan ikuiseksi häpeäksi.

Vain yhdestä seikasta haluan mainita erikseen. Herra Krookin kuolemasta lähtien on julistettu että itsesyttyä on mahdottomuus, ja hyvä ystäväni herra Lewes (joka, kuten hänelle pian selvisi, erehtyi olettaessaan että kaikki alan auktoriteetit ovat hylänneet ilmiön) julkaisi eräitä minulle kirjoittamiaan kekseliäitä kirjeitä tapausta kuvaavan jakson ilmestymisen aikoihin ja todisteli, ettei itsesyttyä voi mitenkään olla olemassa. Minulla ei ole mitään tarvetta huomauttaa, että en tahallani enkä huolimattomuuttani johda lukijoitani harhaan ja että ennen kuin kirjoitin tuon kuvauksen, näin vaivaa tutkiakseni aihetta. Tapauksia tunnetaan noin kolmekymmentä, ja kuuluisinta niistä, kreivitär Cornelia de Baudi Cesenaten kuolemaa, tutki huolellisesti ja kuvasi kirjallista mainetta niittänyt veronalainen kaniikki Giuseppe Bianchini, joka julkaisi siitä selostuksen Veronassa 1731 ja myöhemmin vielä Roomassakin. Kaikki tuon tapauksen ulkoiset tunnusmerkit ovat samat kuin ne, jotka havaittiin herra Krookin kuoleman yhteydessä. Lähes yhtä kuuluisa tapaus sattui Rheimsissä kuusi vuotta aikaisemmin, ja sen kronikoitsija oli Le Cat, yksi Ranskan tunnetuimmista lääkärinammatin harjoittajista. Tällä kertaa uhri oli nainen, jonka puoliso oli tietämättömyyden tähden tuomittu vaimonsa murhasta, mutta vakava vetoomus korkeampaan oikeuteen osoitti, että kyseessä oli menetyminen jota kutsutaan nimellä itsesyttyä. En katso tarpeelliseksi selostaa tässä meidän aikamme arvostettujen ranskalaisten, englantilaisten ja skotlantilaisten lääketieteen professorien kirjallisesti

ilmaisemia mielipiteitä ja kokemuksia, vaan katson yllä kerrottujen painavien tosiasioiden sekä ylimalkaisen viittauksen alan auktoriteetteihin sivulla 500¹ riittävän, ja tyydyn vain huomauttamaan että pidän kiinni tosiasioista kunnes niitä puoltavissa lausunnoissa tapahtuu huomattavaa itsesytyntää.

Koleassa talossa olen tarkoituksella viipynyt kotoisten ilmiöiden romanttisissa puolissa.

¹ Toinen tapaus, jonka muuan hammaslääkäri on kuvaillut erittäin selkeästi, tapahtui Columbuksen kaupungissa Yhdysvalloissa varsin vastikään. Uhri oli saksalainen joka möi väkijuomia ja oli parantumaton juoppo.

Ensimmäinen luku
KANSLERINOIKEUDESSA

Lontoo. Mikkelin lukukausi vasta päättynyt ja lordikansleri istuu nyt Lincoln's Inn Hallissa. Sää on marraskuisen raaka. Kaduilla sellaiset määrät rapaa kuin vedet olisivat vasta äskettäin vetäytyneet maan päältä, eikä kukaan ihmettelisi jos näkisi neljäkymmenen jalan mittaisen megalosauruksen taapertamassa ylös Holborn Hilliä suunnattoman sisiliskon lailla. Korsteeniruukuista laskeutuva savu synnyttää hienoa mustaa tihkua, ja sen joukossa leijuu niin suuria mustia hahtuvia, että niitä voisi luulla auringon poismenoa sureviksi lumihiutaleiksi. Koirat ovat loan peitossa samannäköisiä. Hevoset tuskin kummempia, silmälappuja myöten roiskeissa. Yleistä pahantuulisuutta potevat jalankulkijat tuuppivat toistensa sateenvarjoja, lipeävät kadunkulmissa, joissa kymmenet tuhannet jalankulkijat ovat lipsuneet ja liukastelleet siitä asti kun aamu koitti (mikäli tämä aamu on edes koittanut) ja lisäävät jalkakäytävään niissä kohdin tahmeasti takertuneeseen rapaan uuden kerroksen kooten näin korkoa kuran päälle.

Sumua kaikkialla. Sumua yläjuoksulla, missä se liikkuu vihreiden saarien ja niittyjen lomassa, sumua alajuoksulla, missä se suttuisena vyöryy laivarivistöjen ja suuren (ja likaisen) kaupungin saastuneen rannan tienoilla. Sumua Essexin soilla, sumua Kentin kukkuloilla. Sumu tunkee hiiliprikien kapyyseihin, sumu makaa satama-alueella ja häälyy suurten laivojen takilassa, sumu riippuu proomujen ja pienten alusten partailla. Sumu täyttää Greenwichin osastoilla tulisijojensa ääressä köhivien ikäloppujen merimiesten silmät ja kurkut, sumu änkeää alhaalla tunkkaisessa hytissä äkäisen kapteenin iltapäiväpiipun koppaan ja varteen, sumu nipistää julmasti hytisevän pikku oppipojan varpaita ja sormia ylhäällä kannella. Thamesin silloilla jokunen sumun ympäröimä ihminen kurkkii kaiteiden yli alhaalla leviävälle sumutaivaalle, ikään kuin he leijuisivat korkealla utuisissa pilvissä ilmapallon varassa.

Kaasuvalo kuultaa kaduilla siellä täällä sumun läpi, niin kuin aurinko saattaa kuultaa vettyneillä pelloilla maamiehen ja kyntäjäpojan silmiin. Useimmissa puodeissa kaasu on sytytetty toista tuntia ennen aikojaan – minkä vastentahtoisesti ja riutuneesti lepattava kaasu näyttää myös tietävän.

Raaka iltapäivä on raain, sakea sumu sakein ja kuraiset kadut kuraimimmat siellä missä kohoaa liikennettä tukkimassa lyijypatsaiden kruunaama Temple Bar, tuo sovelias kynnys lyijynjähmeälle Citylle. Sumun sydämessä likellä Temple Baria sijaitsee Lincoln's Inn Hall, ja siellä istuu ylhäinen lordikansleri korkeassa kanslerinoikeudessaan.

Milloinkaan ei voi sumu olla niin sakea eikä kura ja rapa niin pak-sua, että se taivaan ja maan silmissä saisi aikaan mitään sellaista kuin kaikista piintyneistä synnintekijöistä siivottomimman, lordikanslerin oikeuden, hoippuva törmäily.

Tällaisena iltapäivänä, jos milloin, sopii lordikanslerin istua täällä – kuten asian laita onkin – sumuinen sädekehä pään ympärillä, punaisen kankaan ja verhojen ympäröimänä, edessään iso advokaatti suurine viiksineen, vaimoine äänineen ja loputtomine katsauksineen, ja näyttää siltä kuin hän kohdistaisi huomionsa lyhtyikkunaan, jossa näkee pelkkää sumua. Tällaisena iltapäivänä sopii eräiden kymmenien ylhäisen kanslerinoikeuden oikeusoppineiden – kuten asian laita onkin – paneutua sumeasti yhteen jonkin loputtoman oikeusjutun kymmenestä tuhannesta vaiheesta, tehdä jalkakampeja liukkailla ennakkotapauksilla asteleville kollegoilleen, rämpiä polvia myöten muotoseikoissa, lyödä vuohenvillan ja hevosenjouhien suojaamaa päätä sanojen seinään ja teeskennellä kasvot peruslukemilla kuin pelurilla, että tämä kaikki vastaa nimeään *equity* – kohtuus. Tällaisena iltapäivänä asian moninaiset ajajat, joista pari kolme on perinyt jutun isältään joka ansaitsi sillä omaisuuden, sopii istua – ja eikö niin ole? – pitkässä rivissä maton peittämässä karsinassaan (lampaiden vaatteissa) oikeudenkirjurin punaisen pöydän ja silkkiviitankantajien välissä, edessään pinoittain syytteitä ja vastasyytteitä, vastauksia, vastineita, velvoitteita, todistuksia, asioita, suosituksia kanslerinsihteereille ja kanslerinsihteerien raportteja, kokonaisuuksia vuoriksi käyvää hölynpölyä. Oikeussalin, jossa palaa muutama kynttilänpätkä siellä täällä, sopiikin olla himmeä, sumun sopii

levätä siellä raskaana, ikään kuin vailla tietä ulos, värinsä kadottaneiden lasimaalausten sopii olla päästämättä valoa tuohon tilaan, sopii sekin että oven lasiruutujen läpi kurkistelevat vihkiytymättömät ohikulkijat säilyttää pysymään loitolla salin öinen muoto, viipyillen kattoon kohoava horina pehmustetulta korokkeelta, jolta lordikansleri katsoo valottomaan kattolyhtyyn, ja sumumerestä esiin pistävät avustajien peruukit! Tämä on valtakunnan kanslerinoikeus, ja joka kreivikunnassa sillä on rapautuvia taloja ja rämettyviä maita, joka hulluinhuoneessa voipuneita mielipuolia, joka miehen tuttavapiirissä perikatoon joutuneita kantajia, jotka kerjäävät ja lainaavat rahaa kenkärajoissaan ja nuklavieruissa vaatteissaan. Rahan mahdille se antaa keinot uuvuttaa totuuden, se kuluttaa loppuun varat, toivon ja kärsivällisyyden, vie järjen ja särkee sydämen, niin että ei ole kunniallista miestä siellä työtä tekevien joukossa, joka ei olisi valmis varoittamaan – ja usein varoittaakin – ”Kärsi ennemmin mikä vääryys hyvänsä kuin tulet tänne!”

Keitä sattuu olemaan kanslerinoikeudessa tänä synkeänä iltapäivänä lordikanslerin lisäksi, jutun oman lainoppineen, kahden kolmen lainoppineen joilla ei ole koskaan omaa juttua, sekä jo mainitun asianajajien karsinan lisäksi? Salissa tuomarin alapuolella istuu peruukissa ja viitassa kirjuri, ja paikalla on myös hovipuvuissa pari kolme arvokasta sauva-, nuija- ja hovimarsalkkaa, tai mitä lienevät. Nämä kaikki haukottelevat, sillä Jarndyce ja Jarndyce (käsillä oleva juttu) on sellainen, ettei siitä heru ikinä tippaakaan huvia, se kun on puristettu kuiviin vuosikausia sitten. Pikakirjoittajat, oikeuskirjurit ja sanomalehtien toimittajat poistuvat leiristä viimeiseen mieheen muiden vakituisten kävijöiden mukana, kun Jarndyce ja Jarndycen käsittely alkaa. Heidän paikansa ovat tyhjä. Salin sivussa seisoo pieni hullu vanha nainen litistynyt myssy päässä penkillä nähdäkseen paremmin verhojen ympäröimään kaikkein pyhimpään. Hän on oikeudessa aina, istunnon alusta loppuun, ja ainiaan odottaa jotakin käsittämätöntä päätöstä omaksi edukseen. Jotkut sanovat, että hän todella on tai on ollut osallinen josakin jutussa, mutta kukaan ei tiedä varmasti, koska kukaan ei välitä. Hän kantaa käsilaukussaan kaikenlaisia pikkutavaroita, lähinnä tilitikkuja ja kuivattua laventelia, mutta itse hän sanoo että siellä on asiakirjoja.

Paikalle on tullut – ehkä kuudennen kerran – vartijoiden välissä kalpea vanki esittämään henkilökohtaisen anomuksen, joka ”puhdistaisi hänet häpeästään”, mutta koska hän on juttunsa ainoa elossa oleva toimeenpanija ja hänen kontolleen on kasaantunut huikea röykkiö laskuja, joista kukaan ei teeskentelekään hänen tienneen mitään, ei ole todennäköistä että hänen toiveensa koskaan toteutuu. Ja ennen kuin se toteutuu, hänellä ei ole mitään toivoa tässä elämässä. Toinen perikatoon joutunut kantaja, joka ilmestyy aika ajoin Shropshirestä puhuttelukseen lordikansleria päivän työn kallistuessa kohti loppua ja jota kukaan ei saa käsittämään, että lordikansleri ei voi laillisesti tunnustaa hänen olemassaoloaan jätettyään sen huomiotta neljännesvuosisadan ajan, asettuu hyvälle paikalle ja pitää silmällä tuomaria valmiina huutamaan ”Armollinen lordi!” kuuluvalla valittajan äänellä sillä hetkellä kun kansleri nousee seisomaan. Muutama lakiharjoittelija ja eräät muut, jotka tuntevat tämän kantajan ulkonäöltä, viivyttelevät siinä toivossa, että miehestä olisi jotakin hupia joka elähdyttäisi hiukkasen surkeaa säätä.

Jarndyce ja Jarndyce kuhni eteenpäin. Tämä variksenpelätti oikeusjutuksi on ajan myötä käynyt niin monimutkaiseksi, ettei yksikään elävä ihminen tiedä, mistä siinä on kysymys. Huonoimmin sitä ymmärtävät jutun osapuolet, mutta on havaittu, ettei kaksi kanslerioikeuden lakimiestä voi puhua siitä viittä minuuttia ajautumatta täydelliseen erimielisyyteen pelkistä lähtökohdista. Lukematon joukko lapsia on syntynyt juttuun, lukematon joukko nuoria ihmisiä on liittynyt siihen avioliiton kautta, lukematon joukko vanhuksia on kuollut siitä pois. Moni on tehnyt sen järkyttävän havainnon, että on tullut osalliseksi Jarndyce ja Jarndycesta tietämättä kuinka ja miksi, kokonaiset suvut ovat perineet legendaarisia vihoja oikeusjutun myötä. Jos jollekin pikku kantajalle tai vastaajalle on luvattu keinuhevonen kun Jarndyce ja Jarndyce ratkeaa, hän on jo kasvanut aikuiseksi, tullut oikean hevosen omistajaksi ja ravannut täältä ikuisuuteen. Kauniit oikeuden holhotit ovat kuihtuneet äideiksi ja mummeiksi, pitkä saatto lordikanslereita on tullut ja mennyt, haastetodistukset ovat vaihtuneet kuolintodistuksiksi, ja mahtaako maan päällä olla kolmeakaan Jarndyceä jäljellä sen jälkeen kun epätoivoinen Tom Jarndyce ampui aivonsa pellolle kahvihuonees-

sa Chancery Lanella – mutta loputon, lohduton Jarndyce ja Jarndyce laahaa yhä oikeuden edessä toivoa vailla.

Jarndyce ja Jarndycesta on tullut vitsi. Se on ainoa hyvä asia, mitä siitä koskaan on seurannut. Se on koitunut monelle kuolemaksi, mutta ammattipiireissä se on vitsi. Jokaisella oikeuden kahdellatoista kanslerinsihteerillä on ollut jutusta asia esiteltävänä. Jokainen lordikansleri on ollut ”jutussa mukana” tämän tai tuon edustajana ollessaan vielä oikeusavustaja. Sininenäisillä pulleakenkäisillä vanhemmilla lainoppi-neilla on ollut siitä paljon hyvää sanottavaa valikoiduissa portviini-komiteoissa muodollisen päivällisen jälkeen. Lakiharjoittelijoilla on ollut tapana hieroa sillä lainopillisia älynystyröitään. Edellinen lordi-kansleri ojensi oikein näppärästi kunnianarvoisaa silkkiviitankantajaa herra Bloweria tämän sanoessa, että niin ja niin voisi tapahtua sitten kun taivaalta sataa perunoita, huomauttamalla: ”tai kun me olemme jättäneet taaksemme Jarndyce ja Jarndycen” – mikä aivan erityisesti kutkutti niin sauva-, nuija- ja kuin hovimarsalkkaa.

Kuinka monta juttuun liittynyttä ihmistä on Jarndyce ja Jarndycen viheliäisen kouran ote yrittänyt pilata ja turmella, on varsin laajakantoinen kysymys. Lähtien kanslerinsihteeristä, jonka kansiopinojen päällä on riiseittäin pölyisiä Jarndyce ja Jarndycen asiakirjoja käpristynyt murheellisesti mikä mihinkin muotoon, päätyen Kuudenmiehenkanslian kopistiin, joka on jäljentänyt tuhansia kanslerinoikeuden foliokokoisia sivuja tuon iänikuisen otsakkeen alle, ei joukossa ole ketään, jonka luonto olisi sen kautta jalostunut. Juonet, väistöt, vitkuttelut, hävittämiset, kiusanteot ja joka lajin petos ovat ilmiöitä, joista ei voi seurata mitään hyvää. Jopa asianajajien apupojat, jotka ovat pitäneet onnettomia kantajia loitolla toistamalla loputtomiin, että herra Chizzle, Mizzle tai kukalie on varattu ja että hänellä on tapaamisia päivälliseen saakka, ovat kenties omaksuneet hiukan lisää moraalista liikkuma-alaa Jarndyce ja Jarndycesta. Jutun pesänhoitajalle on sen kautta siunaan-tunut sievoiset summat, mutta hintana on ollut oman äidin epäluottamus ja halveksunta omia ammattitovereita kohtaan. Chizzle, Mizzle ja kukalie ovat ottaneet tavaksi puoliksi luvata itselleen, että he pereh-tyvät tuohon hoitamatta jääneeseen pikku asiaan ja katsovat, mitä voi-daan tehdä kaltoin kohdellun Drizzlen hyväksi – kunhan Jarndyce ja

Jarndyce on saatu pois toimistosta. Joka lajin vilppiä ja vääryyttä on lavealle kylvänyt tämä kovan onnen oikeusjuttu, ja jopa ne, jotka ovat vuosien varrella tarkastelleet sitä ainoastaan tuon pahuuden piiriin laidoilta, ovat tunteneet vastustamatonta houkutusta jättää ikävät asiat kulkemaan omaa ikävää rataansa ja uskoa sumeasti, että jos maailma menee vinoon, niin tavallaan ei koskaan ole ollut tarkoituskaan että se olisi kohdallaan.

Kuran keskellä ja sumun sydämessä istuu siis ylhäinen lordikansleri korkeassa kanslerinoikeudessaan.

"Herra Tangle", sanoo lordikansleri hiukan rauhattomana, kun mainitun oppineen herran kaunopuheisuus ei osoita laantumisen merkkejä.

"Armlnlordi", sanoo herra Tangle. Herra Tangle tietää Jarndyce ja Jarndycesta enemmän kuin kukaan. Hän on siitä tunnettu – ei kuulemma ole lukenut mitään muuta koulun lopetettuaan.

"Päättyykö todistelunne kenties kohta?"

"Armlnlordi, ei – moninaisia näkökohtia – katson että velvylisuutni on estää – armlnlordi", soljuu vastaus herra Tanglen suusta.

"Onko niin että monia oikeusoppineita on vielä kuultava?" kysyy kansleri hienoinen hymy huulillaan.

Kahdeksantoista herra Tanglen oppinutta ystävää, joista kukin on aseistettu suppealla kahdeksansataasivuisella tiivistelmällä, ponkaisee pystyyn kuin kaksitoista fortepianon vasaraa, tekee kahdeksantoista kumarrusta ja vajoaa kahdeksantoista hämäärään loukkoonsa.

"Kuuleminen jatkuu kahden viikon päästä keskiviikkona", sanoo kansleri. Käsittelyssä on näet vain kuluja käsittelevä kysymys, pelkkä silmu emojutun suuressa puussa, joka saa kuin saakin jonakin päivänä ratkaisunsa.

Kansleri nousee, oikeusoppineet nousevat, vankia tuodaan kiireesti eteenpäin, Shropshiren mies huutaa: "Armollinen lordi!" Sauva-, nuija- ja hovimarsalkka vaativat närkästyneinä hiljaisuutta ja katsovat Shropshiren miestä alta kulmain.

"Mitä tulee", jatkaa kansleri, joka käsittelee yhä Jarndyce ja Jarndycea, "nuoreen tyttöön –"

"Anteeksi armlnlordi – poikaan", sanoo herra Tangle ennen aikojaan.

”Mitä tulee”, jatkaa kansleri tavattoman huolellisesti, ”nuoreen tyttöön ja poikaan, kahteen nuoreen ihmiseen,”

(Herra Tangle on lyöty.)

”– joita kehotin olemaan paikalla tänään ja jotka ovat paraikaa yksityishuoneessani, tulkoot puheilleni, niin minä teen käytännöllisen ratkaisun ja määrään heidät asumaan setänsä luo.”

Herra Tangle on jälleen pystyssä. ”Armlnlordi, olen pahoilni – miesn vainaa.”

”Sitten” – kansleri katsoo silmälasiansa läpi pöydällä olevia papereita – ”isoisän luo.”

”Armlnlordi, olen pahoilni – pikaistuksissaan – kuulan kalloon.”

Äkkiä nousee sumun taka-alueilta pikkuinen lainoppinut, jolla on syvä täyteläinen basso, ja sanoo: ”Salliiko armollinen lordi? Minä edustan tätä miestä. Hän on sukulainen, kaukainen sukulainen. En ole juuri nyt valmistautunut selostamaan oikeudelle täsmällistä sukulaisuussuhdetta, mutta hän on kyllä sukua.”

Pikkuinen lainoppinut jättää tämän puheenvuoron (jonka hän lausuu kuin haudasta) kaikumaan kattopalkkien lomaan ja vajoaa alas, eikä sumu enää häntä tunne. Kaikkien silmät etsivät häntä. Kukaan ei häntä näe.

”Minä puhun kumpaisenkin nuoren kanssa”, sanoo kansleri nyt, ”ja teen kuten parhaaksi näen, mitä tulee sukulaisen luo asettumiseen. Otan asian esiin huomenna, kun avaan istunnon.”

Kansleri on aikeissa kumartaa lainoppineiden rivistölle, kun vanki tuodaan esiin. Vangin tilanteesta ei voi parhaalla tahdollakaan seurata mitään muuta kuin että hänet lähetetään takaisin vankilaan, ja se on pian tehty. Shropshiren mies uskaltautuu päästämään uuden vastalauseen: ”Armollinen lordi!” mutta tietäen mitä odottaa kansleri on liukkaasti häipynt. Kaikki muutkin katoavat sukkelaasti. Patteri sinisiä laukkuja lastataan raskailla papereilla ja kirjurit kantavat ne ulos, pieni hullu nainen marssii ulos asiakirjoineen, tyhjä oikeussali lukitaan. Jos kaikki vääräys, mihin se on syylistynyt, ja kaikki kurjuus, mitä se on aiheuttanut, voitaisiinkin lukita sen sisään ja kaikki yhdessä polttaa suuressa hautaroviassa – kuinka paljon parempi niin olisi niille kaikille osapuolille jotka eivät ole Jarndyce ja Jarndyces osapuolia!

Toinen luku
SEURAPIIREISSÄ

Tänä samaisena kuraisena iltapäivänä mielemme tekee nähdä ihan vain vilaus seurapiirien maailmasta. Tuo maailma ei eroa niin paljon kanslerinoikeudesta ettemme me voisi siirtyä tapahtumien näyttämöltä toiselle linnuntietä. Sekä seurapiirien maailmaa että kanslerinoikeutta leimaavat ennakkotapaukset ja käytäntö: kumpikin niistä on liian pitkään uinunut uhkarohkea Rip Van Winkle, jonka ukkonen yllätti, tai prinssessa Ruusunen, jonka prinssi jonakin päivänä herättää, ja samalla hetkellä kaikki seisahtuneet vartaat alkavat hurjasti pyöriä keittiössä!

Se ei ole iso maailma. Suhteessa tähän meidän maailmaamme, jolla silläkin on äärensä (kuten teidän korkeutenne saa havaita saapuessaan tyhjyyden laidalle kierroksen päätteeksi), se on aivan pikkuruinen hippu. Siinä on paljon hyvää, siihen kuuluu monia hyviä ja aitoja ihmisiä; sillä on oma paikkansa. Mutta huono puoli siinä on se, että se on kiedottu ylen määrin pumpuliin ja hienoon villaan, eikä se kuule isompien maailmojen kohinaa eikä lainkaan näe niitä aurinkoa kiertävillä radoillaan. Se on eloton maailma ja ilman puutteessa sen kasvu on joskus epätervettä.

Lady Dedlock on palannut kaupunkitaloonsa pari päivää ennen lähtöään Pariisiin, jossa armollinen rouva aikoo viipyä joitakin viikkoja, minkä jälkeen hänen liikkeensä ovat hämärän peitossa. Seurapiirimylly sanoo niin rauhoittaakseen pariisilaisten mielet, ja se tietää kaiken kaikesta mikä liittyy seurapiireihin. Kaikki muu tietäminen kieliinkin seurapiireihin kuulumattomuudesta. Lady Dedlock on ollut maalla, Lincolnshiressä, kartanossa jota hän tuttavallisessa keskustelussa kutsuu pikku maalaistalokseen. Lincolnshiressä tulvii. Puistossa on vesi syönyt ja vienyt mennessään sillan kaaren. Alavat maat ovat puolen mailin leveydeltä seisovana jokena, josta kohoa saarina alakuloisia puita ja jonka pintaa pistelee kaikkialla ja kaiken päivää vihmova sade.

Oikeussali- ja rikosromaanien edelläkävijä Lontoon sumuista

Jarndyce vastaan Jarndycen oikeudenkäynti on jatkunut vuosikymmeniä ja sille nauraa jo koko Lontoo. John Jarndyce on itsekin menettänyt toivonsa, kun hän ottaa kolme nuorta asumaan kotiinsa Koleaan taloon. Nuoret ovat eläneet oikeudenkäynnin varjossa koko ikänsä, ja John rohkaisee heitä elämään omaa elämäänsä rahoja miettimättä. Toinen juonikuvio kertoo kylmästä ja kauniista Lady Dedlockista, jonka kopea käytös kätkee kauhistuttavan salaisuuden. Nämä kaksi tarinaa yhtyvät yllättävään loppuhuipentumaan, johon Dickens kuljettaa lukijan läpi kuohuvan viktoriaanisen Englannin.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-7735-6

SUOMENTANUT KERSTI JUVA